

EL

MAGAZÍN

Divendres, 27 de març de 2020

MÚSICA

Allau de músics que publiquen noves cançons per animar el confinament

SOUND AND VISION

Miles Davis i la constant inquietud per explorar nous terrenys del jazz

ECONOMIA

Les tres lletres que poden definir la recessió que s'acosta

JORDI GRAUPERA

“La llibertat mai no és un problema tècnic”

ENTREVISTA

JORDI GRAUPERA

“Hi ha un trencament total entre la voluntat popular i les accions dels nostres polítics”

Jordi Graupera és doctor en Filosofia, periodista i professor. Acaba de publicar un assaig sobre la supèrbia dins de la sèrie que Fragmenta Editorial dedica als set pecats capitals definits per l'Església catòlica. Graupera també va impulsar la plataforma Primàries Barcelona, per la qual va ser candidat a l'alcaldia. Fa unes setmanes, el moviment Primàries Catalunya decidia que concorrerà a les properes eleccions al Parlament.

Text: Natàlia Peix
Fotografia: Fragmenta Editorial

Primàries Catalunya ha decidit presentar-se a les eleccions al Parlament. D'entrada vostè ara mateix quina vinculació té amb el moviment després d'haver estat l'impulsor de la plataforma a Barcelona?

Formalment en soc un associat més, el que nosaltres anomenem elector, que vol dir gent que pren les decisions col·lectivament a través de les votacions, ja siguin presencials o telemàtiques. Perquè Primàries és un moviment que està basat en una corretja de transmissió directa entre les decisions preses a la base i les accions preses per la institució o per l'organització. Des de les eleccions municipals del maig fins ara hem fet una feina jo crec que força encomiable, molt silenciosa i esforçada, de construir un moviment nacional, perquè a les municipals érem bàsicament moviments municipalistes apareguts sota el paraigua de la idea de Primàries. Per tant, hi ha hagut tota una feina d'articular aquest moviment nacionalment. I segon, jo m'he enretirat dels càrrecs diguem executius que podia tenir a Primàries Barcelona o dins de l'estructura, aleshores informal, de Primàries Catalunya per tal de garantir dues coses. Una, que hi hagués un relleu, i que el moviment no depengués de si jo prenia una decisió o una altra perquè al principi el moviment era molt dependent del fet que era qui havia llançat la idea i el candidat a Barcelona. Per tant, per mi era important que hi hagués aquest relleu. I segona, perquè si jo mai vull tornar a ser candidat a unes eleccions o si vull tornar a fer política, crec que és bo, i Primàries així ho estableix, que hi hagi

una separació entre la gent que fa possible que les Primàries existeixin i la gent que té pretensions de presentar-se algun dia a unes eleccions primàries.

No serà per tant el candidat de Primàries Catalunya a les properes eleccions al Parlament?

No. Ja ho vaig dir l'endemà de les municipals. La meva diagnosi continua intacta. Crec que un problema molt greu que té el país no és tant la democràcia espanyola i els dèficits democràtics d'Espanya, sinó els dèficits democràtics del sistema català mateix, del sistema de partits, i com s'ha vist els darrers anys hi ha un trencament total entre la voluntat popular i les accions dels nostres polítics. Fins que no ens fem amb Barcelona, en sentit real i profund, tampoc ens en sortirem. I aquesta és la meua trinxera. Vaig perdre les eleccions. No vaig aconseguir entrar al consistori. Per tant, jo també he de fer aquesta autocrítica i he d'enretirar-me i he de permetre que apareguin nous lideratges, que és el que necessitem. I que és el principi fundacional de Primàries, que apareguin nous lideratges de cara a les eleccions al Parlament.

Després dels resultats de les municipals, ho deia vostè a Barcelona no van tenir representació, veu Primàries Catalunya amb possibilitats d'entrar al Parlament?

Moltes, per dos motius fonamentals. Primer, perquè com sap tothom el lllindar per entrar a un consistori municipal és el 5% dels vots, mentre que el lllindar per entrar al Parlament de Catalunya és un 3%. Allà on es va presentar Primàries, que no ho va fer a tot arreu, aquest lllindar es va superar sense gaires problemes, per tant a aquest resultat ja hi hem arribat.

“Necessitem lideratges prou vanitosos com per voler agradar, voler anar a la ciutadania i voler complaure els seus desitjos polítics, i això ho fan els homes vanitosos”

Jordi Graupera, amb la resta d'autors de la col·lecció de llibres dedicada als set pecats capitals

Nosaltres a Barcelona vam treure un resultat millor a la ciutat que els que va obtenir Joan Laporta l'any 2010 quan Solidaritat va entrar al Parlament de Catalunya. Per tant, aquest llinar és molt més assequible. I segona, perquè el temps està més madur també, la primavera de 2019 encara era difícil psicològicament trencar la lleialtat de partits que cadascú ha arrossegat els últims 10 o 15 anys. Però el que ha passat des d'aleshores, amb la resposta a la sentència, amb les constants renúncies i els canvis de discurs dels partits polítics, el fet que aparegui una formació que porta durant molt temps parlant molt clar sobre l'aplicació del mandat del primer d'octubre i sobre la democràcia radical i directa que necessitem, jo crec que obre la porta perquè hi hagi molta més gent que doni suport a Primàries.

Com es pot aplicar aquest mandat del primer d'octubre, tenint en compte també l'escenari actual, postsentència, amb la taula de diàleg oberta entre els governs català i espanyol i aquestes eleccions catalanes que de moment no tenen data?

Hi ha diverses maneres de respondre aquesta pregunta. Una és les preguntes que em feien quan vam proposar el referèndum, que aleshores cap partit polític hi donava suport. Aleshores el Parlament no el defensava i semblàvem uns quants eixelebrats que fèiem una proposta impossible, el referèndum unilateral. I aleshores sempre em preguntaven: com farem el cens? Com farem que obrin les escoles? I jo sempre deia el mateix, la llibertat mai no és un problema tècnic. Evidentment, fer la independència és una cosa força més difícil que fer un referèndum, però s'hi assembla en el sentit que tu has de portar la teva convicció fins a les últimes conseqüències. I aleshores deixar que la realitat es plegui a aquestes decisions que tu has pres. Jo nego la major que fan servir els partits del procés que és que si l'octubre

del 17 s'hagués declarat la independència seriosament hi hauria hagut sang als carrers. Aquesta amenaça, que sempre es posa i que treballa sobre les pors històriques del país, sobre el que ens han explicat a les sobretaules de casa o el que no ens han dit els silencis familiars d'aquelles violències, la pretensió d'una repressió militar de l'Estat espanyol sobre Catalunya, que és lògicament impossible, i que és políticament inacceptable per la mateixa societat espanyola. Fixem-nos que durant molt de temps s'ha dit que el problema per la independència de Catalunya era la realitat material del país. En el sentit que un país tan ric o tan pròsper o tan acomodad era impossible que una societat com la nostra volgués fer una revolució de la mena que una independència suposa. Però aquest argument si és veritat en algun sentit és veritat per la banda espanyola. La societat espanyola és massa materialista, massa desarrelada, és una nació massa esfilagarsada per tal de poder organitzar una repressió militar, violenta, sanguinolenta, victoriosa a Catalunya en el moment actual en el context de la Unió Europea.

L'1 d'octubre hi va haver càrregues.

Correcte, però amb una càrrega no frenes la independència igual que no pares ni tan sols un referèndum d'autodeterminació. Sempre dic que agafar policies espanyols, ja fossin guàrdies civils o policies nacionals, i dir-los que tenen permís per anar a Catalunya a estomacar gent que és independentista és pràcticament una fantasia eròtica. Tu vas a un policia espanyol i li fas aquesta proposta i és com fer realitat un somni eròtic. I malgrat tot van venir i no va morir ningú. No van matar ningú. Això vol dir que hi va haver un exercici de contenció explícit, buscat i que forma part dels límits que la mateixa democràcia espanyola i europea té presents. El que no pots fer és bombardejar una població o disparar-la indiscrimina-

dament com es podia fer als anys 30 perquè les relacions econòmiques, socials i polítiques del país eren completament diferents del que són ara. Per tant, tot aquest papus de l'Estat militar que entrarà amb tancs per Catalunya i que per tant per evitar un bany de sang no podem declarar la independència això només és una excusa de mal pagador pensada per justificar que els nostres polítics mai van creure que estaven fent una independència, sinó una altra cosa.

Ja anant al llibre, a la política catalana hi ha hagut poca supèrbia?

Jo faig servir aquesta idea que ens calen lideratges súpers una mica per provocar, perquè la supèrbia és un pecat universalment reconegut com a desagradable. Mai es diu com a elogi que algú és superb, així com es pot dir que algú és una mica golafre o luxuriós. Jo quan dic que un lideratge ha de ser superb a Catalunya el que vull dir són dues coses. Una, que necessitem lideratges prou vanitosos com per voler agradar, voler anar a la ciutadania i voler complaure els seus desitjos polítics, i això ho fan els homes vanitosos. Després necessitem lideratges prou orgullosos, perquè a l'hora de la veritat, a l'hora de la incertesa, a l'hora que hi ha dubtes, sigui capaç de tirar endavant malgrat les dificultats, malgrat les pressions, malgrat les pors. I per això cal un orgull força granític. La supèrbia és la suma d'aquests dos vicis, la vanitat i l'orgull. Per tant, ens calen polítics amb caràcter fort, disposats a posar sobre la taula idees controvertides, anar a buscar el poble fins a les últimes conseqüències i atrevir-se a dur les seves idees fins al final.

No hi ha cap exemple a la política catalana d'un caràcter fort?

Ara mateix, no. Jo diria que l'últim gran caràcter fort que vam tenir va ser Jordi Pujol, que era una home clarament de caràcter fort però que es va haver

de revestir una mica a la Josep Pla, com de pagès, com d'home que se li veu la samarreta imperi per sota la camisa, com d'home una mica desendreçat i despentinat per tal de justificar aquesta actitud d'home poderós que tenia. Fins a cert punt es pot dir que Pasqual Maragall també era un superb en aquest sentit i la seva via per connectar amb el poble va ser aquesta sornegueria que mostrava, aquest mig riure de conill que de vegades se li escapava per sota el bigoti, aquesta cosa de nen entremaliat de Sarrià-Sant Gervasi que tenia. Són els dos últims caràcters mínimament forts que hem tingut. I van poder fer coses extraordinàries contra la voluntat de molta gent. Però ens cal el líder o la lideressa definitiva que sigui capaç d'articular un caràcter fort d'una manera que traspassi els límits que la història ens ha donat en aquest moment històric.

I què frena la irrupció d'aquest tipus de personatges forts?

Jo crec que hi ha una cultura al país, una cultura política i no només política sinó també social que crec que tots detectem si som honestos amb la realitat que ens envolta. I és que els caràcters forts són vistos, sempre que no siguin meres excentricitats o solituds d'ermitans, són censurats en el si de la família, en el si de l'escola, en el si de la universitat, en el si de l'empresa, en el si dels mitjans de comunicació. Perquè som una societat fràgil, que se sap fràgil. Que en les últimes generacions s'ha perdut moltes vegades i que els més valents de cada casa sovint són els que acabaven reclosos, o morts o a l'exili. Per tant, hi ha tot un treball cultural per tal de retenir els caràcters. Jo poso l'exemple en el llibre de la societat nord-americana, on he viscut deu anys. Ja sé que és una caricatura, però perquè ens entenguem la principal diferència entre la cultura política nord-americana i la cultura política catalana és que els americans han conclòs que els surt més a compte tenir un país ple de creguts a canvi que aquell que és realment bo trobi un camí perquè les seves idees o les seves ambicions i el benestar col·lectiu que suposen arribin a bon port. Mentre que a Catalunya hem arribat a la conclusió contrària, que és que ens surt més a compte tenir les idees bones o la gent realment extraordinària tancades en un calaix o aïllades a casa seva si no tenim aquesta mena d'eixelebrats que poden portar el país en un conflicte en qualsevol moment. La moderació, el seny, tots aquests instruments culturals que són tòpics de la nostra cultura estan pensats per frenar els caràcters. I ho dic sempre. A Catalunya es prospera en qualsevol àmbit, públic o privat, però com més a prop de la política més clar, si ets capaç d'enviar el senyal que a l'hora de la veritat et sabràs fer enrere. Que tu a l'hora de la veritat no publicaràs o no diràs la cosa que perjudica aquesta empresa perquè hi ha un polític que no vol, si el polític quan veu una corrupció per davant

podrà fer una passa enrere, si l'estudiant no li diu al professor, si el cambrer no li diu al cap que li paga en negre. Si tu envies un senyal que no serà un problema en el moment crític aleshores prosperes. Si en canvi es nota que estàs disposat a aguantar fins al final aleshores és molt normal que se't marginalitzi.

No amaga que si Fragmenta li va encarregar reflexionar sobre la supèrbia és que a vostè se l'identifica amb aquesta actitud.

Bé, ells ho neguen.

Vostè ho va entendre així?

Ells neguen que hagin encarregat els pecats dels diversos autors per raó que encarnin aquell pecat. No és que Anna Punsoda sigui luxuriosa, o que no ho sigui, o que Marina Porras sigui envejosa o que no ho sigui, o que Adrià Pujol Cruells sigui golafre o no ho sigui, Oriol Ponsatí-Murlà sigui avariciós o Quintana sigui mandrós, tot i que ell defensa la mandra, o que Raül Garrigasait sigui irat. Sinó perquè la supèrbia és un pecat eminentment polític, històricament ha estat vist com un pecat de polítics, de reis, de sobirans, de grans líders. I com que jo era el polític d'aquests set era la meva missió, la meva tasca. Ara, és evident que jo no podia escriure un assaig sobre la supèrbia sense encarar el fet, que és una cosa que se m'ha dit tota la vida. Potser no amb aquestes paraules, potser no se m'ha dit superb, però se'm pot haver dit cregut, milhomes, arrogant, prepotent, condescendent, xuleta, el que sigui. I per tant, jo pensava que era interessant explicar la perspectiva d'algú que sense sentir-se'n particularment...

Vostè no es considera superb?

Després d'escriure aquest llibre crec que tinc alguns elements que són propis de la tradició de supèrbia i d'altres que no. Això no és com estar embarassat o no estar-ho, sinó que a vegades hi ha moments més així o més aixà. Però m'interessava defensar la idea de què passa quan tu estàs en una societat que considera algunes de les coses que fas com a menyspreus o com creure's més del que un és o alguna cosa així. I també què volia dir que aquesta societat considerés això així. Perquè a mi en 10 anys d'estar als Estats Units mai ningú m'ho ha dit, mai ni tan sols en un comentari. Això no vol dir que ells tinguin raó i els catalans no. Però el que vull dir és que hi ha un tret cultural diferencial que valia la pena investigar a través de l'experiència

pròpia i per això ho he fet.

Parlava abans de la societat fràgil. És una societat que té por també?

Jo no menyspreo la por.

La por és una emoció important, que salva vides. És una emoció de supervivència que ens permet tenir certes respostes encertades en moments molt crítics.

I en política la por és important. No crec que haguem de menysprear-la. Dit això, crec que el país, la generació nascuda en democràcia, és la primera generació en moltes que té la potestat de pensar amb una mica de llibertat. Però encara hem heretat de les generacions anteriors uns límits del nostre pensament, uns límits de les nostres ambicions, de les nostres esperances, que són heretats culturalment. I és la nostra tasca com a generació desfer aquest malentès i entendre que som lliures de veritat i que si actuem amb llibertat individual cadascun de nosaltres aconseguirem que el nostre entorn també sigui més lliure.

Volia preguntar-li per la por també en relació amb el coronavirus, una situació que estem vivint aquests dies. Des de la perspectiva filosòfica, com explicaria aquest temor que es generalitza independentment de si és fundat o infundat. Què l'explica, aquesta por humana?

Aquests dies estava pensant que una cosa que passa quan tens fills és que les estadístiques no et valen. Jo tinc dues filles petites i a mi que hi hagi una possibilitat entre un milió que li passi alguna cosa a la meua filla ja és massa alta. No existeix el tant per cent que estic disposat a acceptar. Tot i que tots convivim amb el risc, quan els deixes a l'escola o quan els deixes que aprenguin per si sols o quan intenten ser més autònoms. Però psicològicament sempre estàs pensant el perill potencial més gran que podria afectar els teus fills encara que sigui una cosa infinitesimal, impossible de calcular. Jo crec en les coses virals, en els virus, en les epidèmies, en les plagues. Històricament crec que connectem molt amb aquest pensament encara que només ens afecti a nosaltres i potser no tant als nostres fills. Perquè percebem davant nostre aquest efecte multiplicador, de loteria, que com que t'ha d'acabar tocant tant sí com no però que no saps quan, en qualsevol moment. En particular amb un virus que té un període d'incubació tan llarg i que podria ser que tant tu com jo ara ja estiguéssim infectats i no ho sabéssim fins d'aquí a quinze dies. Aquesta sensació de provisionalitat, aquesta sensació que el perill ja pot estar dins teu i que no el veus, aquesta sensació que no hi ha una estadística que pugui calmar-te, jo crec que això alimenta una por força gran.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

On és la Unió Europea?

Els països europeus afronten un repte immens i desconegut en forma de gran epidèmia sanitària mentre la màxima institució europea manté el perfil més baix possible. Primer Itàlia, després Espanya, França o Alemanya han de fer front a una problemàtica ingent per a la qual no estan individualment prou dotats i preparats, però es deixa que cada país s'arregli amb les seves pròpies capacitats i possibilitats. No hi ha hagut cap mena d'estratègia compartida, com no s'han compartit coneixements, tecnologia, polítiques ni mitjans. Ni tan sols la Unió Europea ha llançat un missatge comú, un plantejament global destinat a mantenir la unitat, un relat encaminat a reforçar la noció de comunitat, de projecte compartit. Hauria estat un magnífic moment per donar sentit i prestigi a aquesta institució, per reforçar una europeïtat discutida en aquesta darrera dècada abonada a postulats euroescèptics i de fugida britànica amb el Brexit. Temps, també, en els quals la renúncia al lideratge per part dels Estats Units de Trump fa més necessària que mai una institució internacional forta i de referència. No s'ha compartit ni mutualitzat el coneixement, ni l'esforç econòmic; com tampoc el dol ni el sofriment. Que tothom enterri els seus morts. Els dirigents de la Unió Europea ja fa anys que observen una estranya capacitat per fer-se fonedissos quan els països i la societat els requereix i, si de cas, només es pronuncien en forma de retret o amenaça de càstig. Les institucions, especí-

alment quan són històricament noves, no es legitimen des de la fredor burocràtica i el desdeny cap a les legítimes preocupacions, sinó per la seva capacitat de ser útils i de fer costat a aquells que, al capdavant, les han fet possibles. Les institucions europees sempre han patit de poca legitimació des del punt de vista democràtic, però sobretot han exhibit un excés d'arrogància i una enorme falta d'empatia.

I és que com es va veient, un dels aspectes més durs i dramàtics de l'epidèmia poden ser els efectes econòmics, molts dels quals ja es deixen sentir en forma de caiguda de l'activitat, acomiadaments, pèrdua d'ingressos, fallides de les petites empreses i autònoms, contracció de la demanda, falta de confiança... És obvi que les receptes que mai van tenir sentit, d'escanyar les economies en el dèficit i el deute tot imposant una austeritat empobridora, menys lògica tenen encara en aquest moment. No és només que calgui relaxar els controls econòmics de la Unió cap als estats tot refredant la seva ortodòxia, sinó que caldria un nou enfocament econòmic. El *mainstream* dominant en l'economia europea és víctima del doctrinarisme ultraliberal. Fer polítiques econòmiques hauria de significar aplicar polítiques específics a problemes concrets, no presumir de principis errats. Apel·lar ara, justament, al predomini de les regles del mercat en el sentit menys intervencionista, a més de ser un error pot resultar un crim. El Banc Central Europeu, tard

i malament, va fer fa una setmana una injecció comprant actius en els mercats financers per valor de 750.000 milions d'euros. Xifra clarament insuficient i brandada per la seva presidenta –Christine Lagarde– com una concessió generosa expressada amb actitud displicent. Fa dies que reputats economistes demanen l'emissió d'eurobons com a mesura per mutualitzar el deute que es requereix per finançar els costos que està generant una situació tan excepcional. Però Alemanya, fidel al caràcter antisolidari que va expressar a partir de la crisi de 2008, no en vol ni sentir a parlar. Caldria no oblidar que justament amb la integració europea els estats europeus van transferir instruments claus de política econòmica que ara només poden ser activats des d'Europa: les polítiques monetàries o el control financer.

Malgrat les seves limitacions i l'empetitiment de funcions i atribucions patides els darrers quaranta anys en nom del globalisme i la desregulació, en el moment de la veritat els estats han acabat per ser la referència, l'única referència, d'uns ciutadans perplexos i espantats. Quan tot això acabi, el populisme dretà desacomplexat i euroescèptic recuperarà la seva aposta per tornar a les trinxeres identitàries d'antany. Tindran aleshores un argument més: la incapacitat i inacció de les institucions internacionals en el moment dramàtic en què se les requeria. La Unió Europea haurà desaprofitat una gran oportunitat. Una altra.

Llorenç Capdevila

DE REÜLL

La Bepeta i la pesta

La tia Bepeta té 96 anys i una visió molt pràctica de la vida. No s'ha casat mai i els nebots (la meva germana, el meu germà i jo) sempre hem trobat en ella la versió més pragmàtica i planera d'una mare. Quan, fa quatre anys, va morir la seva germana (la tia Maria, també soltera i que, com ella, va conviure amb nosaltres tota la vida), mentre encara érem al cementiri va demanar a l'enterrador quant de temps havia de passar abans de poder-se tornar a obrir el nínxol. Volia conèixer quants anys, com a mínim, havia d'aguantar en aquest món, no tant perquè sentís una gran necessitat d'aferrar-se a la vida, sinó per poder ser enterrada amb la persona que sempre havia tingut al costat.

Era una pregunta pràctica. A la tia Bepeta no li fa por la mort, li fa por donar feina. Ha après a conviure amb la seva cunyada, la meva mare, amb una rutina senzilla: juguen a cartes, miren

la *novel·la* de la tarda, surten a fer una passejada si fa bon temps i van a la perqueria cada divendres, a missa cada dissabte i a la llar de jubilats els diumenges. Té tota la lucidesa que pot tenir una persona de la seva edat. És un pou de records que només comparteix si li estirem la corda, i encara, de vegades, amb la frugalitat pròpia de qui sent una mica de mandra de recordar. Ha viscut molt: la guerra que va endur-se molts joves amb qui hauria pogut festejar, la mort prematura del pare, el dol i haver de contribuir a tirar endavant una casa escapçada...

Quan li telefonem, sempre acaba amb les mateixes paraules: "La qüestió que els joves estigueu bé, que jo ja ho tinc tot fet". Al llarg de qualsevol conversa repeteix, com un mantra, dues sentències: "Sobretot, que no hi hagi cap guerra" i "sobretot, que no ens treguin la pensió" (de vegades, afegeix que és l'única cosa bona que va fer Franco). Pot sem-

blar un comportament senil. Però la tia Bepeta sap de què parla, perquè sap què vol dir passar una guerra i viure en la misèria, sense ajuts socials. Fa uns dies, arran del confinament a què, per edat i per insistència dels nebots, s'han de sotmetre ella i la mare, la tia va afegir una nova sentència a les habituals: "Sobretot, que no ens agafi la pesta". Vaig quedar de pedra, però ho vaig entendre de seguida. La tia no té una gran formació acadèmica i li queden lluny conceptes com epidèmia i pandèmia, el mot coronavirus (i, encara més, Covid-19) li sona estrany i ja no està per aprendre paraules noves. Per tant, utilitza el terme ancestral amb què, segurament, la gent gran del primer terç del segle XX anomenava l'epidèmia de grip de 1918, i que els de la seva generació han usat sempre per descriure una malaltia contagiosa i mortal. N'hem d'aprendre molt, de l'experiència i de les persones pràctiques.

OPINIÓ

**Pere Martí
i Bertran**

Un centre de la memòria modelic

Uns amics, ja que anàvem a Llemotges (Occitània), ens van recomanar d'arribar-nos a un poble situat a uns vint quilòmetres, Orador de Glana (Oradour-sur-Glane, en francès), ja que hi havia un memorial, o centre de la memòria, sobre la Segona Guerra Mundial molt interessant. Ho vam fer i la veritat és que no ens en vam penedir gens, tot al contrari.

Orador de Glana és un poble d'una mica més de dos mil habitants que no tindria gaire res d'especial (una església amb campanar fortificat dels segles XV-XVI, els paisatges que en van reproduir alguns pintors del segle XIX com Camille Corot...) si no hagués estat un poble màrtir cap al final de la Segona Guerra Mundial, poc després del desembarcament de Normandia. Concretament, el dia 10 de juny de 1944 una columna de les Waffen-SS hi va arribar, es va apoderar del poble, va reunir tota la població del nucli urbà a la plaça, on va deixar els homes (n'hi havia pocs, ja que els que no eren al front estaven amagats o formaven part de la resistència) i va tancar dones i infants a l'església. Es tractava d'una operació de represàlia de les que aplicaven els nazis des de l'inici de la guerra per atemorir la població civil i intimidar la resistència. Concretament aquesta era una resposta a la mort de 139 alemanys a la població de Tula, la capital del Baix Llemosí. Sembla que els informadors de les SS van comunicar que Orador era un dipòsit d'armes de la resistència i per això va ser triada, tot i que tot apunta que el van confondre amb Orador de Vairas (Oradour-sur-Vayres, en francès), situat a uns trenta quilòmetres. Dones i nens van ser massacrats a l'església. Els homes van ser metrallats i els ferits, rematats. En total, 642 morts (245 dones, 207 infants i 190 homes). Els cadàvers van ser apilonats, coberts amb calç viva i cremats. Tot seguit van procedir al pillatge i a la destrucció sistemàtica del poble. El dia 13, la columna va marxar cap al front de Normandia.

La notícia va córrer com la pólvora i la premsa internacional se'n va fer ressò. Acabada la guerra, per ordres directes del general Charles de Gaulle, les ruïnes es van mantenir intactes i es va decidir de construir una nova població al costat, perquè, en paraules textuais del general en un discurs al mateix poble l'any 1945, "*Oradour-sur-Glane est le symbole des malheurs de la patrie. Il convient d'en conserver le souvenir, car il ne faut plus jamais qu'un pareil malheur ne se reproduise*" (Orador de Glana és el símbol de les dissorts de la pàtria. Cal servir-ne el record, perquè mai més no es repeteixi una desgràcia semblant). Les desgràcies no es van acabar pas aquí, perquè el procés judicial pels crims d'Orador va obrir ferides profundes a la societat francesa, ja que catorze dels militars processats eren alsacians, pel que sembla obligats per les SS a allistar-se. Tot apunta que el judici es va tancar en fals i amb precipitació i sense que hi fossin presents els màxims responsables dels fets. Això, però, seria una altra història.

El projecte per a la constitució i construcció del Centre de la Memòria d'Orador no es va presentar fins al 1980 i va ser inaugurat l'any 1999. La intenció de convertir uns fets aparentment locals en una reflexió molt més àmplia, universal i tot, diria que s'ha aconseguit plenament, ja que no només en preserva la memòria, sinó que la contextualitza i l'apropa a les noves generacions perquè hi reflexionin i n'evitin casos semblants. El centre d'interpretació, d'un disseny molt modern i integrat en el paisatge i en el poble enrunat, està format per una exposició permanent i per diverses sales annexes per a exposicions temporals. L'exposició permanent està organitzada en cinc grans espais. Al primer, s'hi contextualitzen els fets políticament i socialment: el nazisme i la seva expansió, la caiguda de França i la divisió del territori... Al segon, s'hi mostren els antecedents de la

massacre en altres poblacions arrasades pels nazis, sobretot a l'Europa de l'Est. Al tercer, s'hi narren els fets del 10 de juny a Orador, amb testimonis de supervivents i de botxins i tot, complementats amb un reportatge que es projecta en una sala adjunta. Al quart, hi trobem el procés de reconeixement d'Orador com a vila màrtir, el judici, l'amnistia i la reconstrucció del nou poble. El cinquè espai tanca el recorregut amb una invitació a la reflexió mitjançant diversos textos que parlen de la guerra i de la pau. També disposa d'un centre de documentació i un servei pedagògic, ja que el visiten molts escolars. No cal dir que una part essencial de la visita és passejar pel poble enrunat i aturar-se en els diversos indrets on van tenir lloc les matances. Les sales per a les exposicions temporals mostren treballs (d'investigació, artístics...) sobre altres massacres, sobre altres centres de recuperació de la memòria històrica... Concretament aquest estiu (2019) l'exposició temporal principal l'ocupaven diversos treballs sobre el genocidi de Rwanda, del qual enguany s'han commemorat els 25 anys.

Uns fets com els d'Orador, malgrat formar part de la memòria dels vencedors, van trigar quaranta anys a tenir un relat digne, rigorós, públic i ben contextualitzat en la història europea. No ens ha de fer estrany que fets de tanta transcendència en la nostra història, com podrien ser la batalla de l'Ebre o la destrucció del poble de Corbera d'Ebre, encara no el tinguin, ja que durant la dictadura franquista no només van ser silenciats sinó que també van ser tergiversats. Ja comença a ser hora que imitem iniciatives com la d'Orador de la Glana si no volem que el pas del temps i el ressorgiment d'ideologies clarament feixistes acabin banalititzant, si no esborrant, uns fets tan greus, tan intolerables i tan desconeguts, encara, per la majoria de la població, sobretot perquè no es puguin repetir.

Josep Aracil

Mala peça al teler

Des de la perspectiva d'un ciutadà del carrer no expert en salut, però amb capacitat lògica d'anàlisi de situacions, existeixen dubtes més que raonables sobre el tractament del coronavirus. Se'ns diu que la incubació del virus triga cinc dies sense símptomes positius visibles.

Si d'una manera general es fessin tests ràpids a tota la població, es podrien aïllar persones afectades sense símptomes, evitant la contaminació viral per contactes, estimada en tres persones amb una progressió geomètrica.

Aquest testatge permetria aplicar tèc-

niques de *big data* aprofitant dades de geocalització i de relacions personals, extretes per exemple des de Google. Aquest plantejament científic podria atacar d'arrel la propagació massiva del virus, exterminant ràpidament els focus propagadors detectats.

Quan la classe política per manca de talent o de recursos econòmics es veu incapaç d'atacar el problema científicament, com sembla que ha fet Corea del Sud amb els estris existents necessaris, cal recórrer de forma brutal i dràstica al confinament total, però ja!, excepte els

serveis de supervivència.

Cal, però, fer-ho bé i no com s'està fent a mitges tintes en l'actualitat. No es veu clar que després d'un confinament, més o menys llarg, 15, més 15 dies, si no existeix un veritable control científic de la no existència del virus, en la totalitat del territori i la població, es pot produir l'efecte del peix que es mossega la cua, d'haver d'endegar un nou confinament de més dies. Si en el segle XXI no som capaços d'actuar d'acord amb la pretesa societat del coneixement, tenim mala peça al teler i millor que déu ens agafi confessats.

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Miquel Moreno

Explorant els límits de la identitat

FRANKISSSTEIN. UNA HISTÒRIA D'AMOR

Autora: Jeanette Winterson

Traducció: Dolors Udina

Editorial: Edicions del Periscopi, SL

Lloc i any d'edició: Barcelona, novembre 2019

Nombre de pàg.: 368

Jeanette Winterson (Manchester, 1959) és llicenciada en Literatura. Poeta i dramaturga, compagina la literatura amb el periodisme: *The Guardian*, *The Times*, *Daily Mail*, *The New York Times*, *The Observer*. Winterson ha estat guardonada amb diversos premis.

La novel·la s'estructura en dos eixos narratius alternatius. El primer ens trasllada al segle XIX, a l'origen literari de *Frankenstein* (l'estada a Villa Diodati de Mary i Percy Shelley, acompanyats de Lord Byron, Polidori i Claire Clairmont), època en què Maria Shelley escrivia el seu *Frankenstein*, finalitzat el 1817, quan l'autora tenia 20 anys. El segon eix té lloc al segle XXI, a la Gran Bretanya post-Brexit, on el jove transgènere Ry Shelley s'enamora de Victor Stein, científic que lidera el debat sobre la intel·ligència artificial. Ambdues parts presenten uns paral·lelismes evidents, suggerits pels noms dels personatges de les dues línies narratives. De Mary Shelley se'ns transmet l'evolució de la seva personalitat a través de les pèrdues que patí en vida i dels canvis soferts en la seva relació marital. Visió historicista i psicològica que rep pinzellades fantàstiques centrades en la seva estada al psiquiàtric de Bedlam.

La secció de la novel·la ambientada en el present/futur immediat compta amb uns protagonistes ben caracteritzats: el transsexual Ry Shelley (símbol de la modificació corporal), el posthumanista doctor Víctor Stein (investigador sobre intel·ligència artificial) i Ron Lord, un visionari dels robots sexuals.

La veu narrativa en primera persona pertany a Ry Shelley. El text, sovint, és un aiguabarreig entre la veu interior i uns diàlegs irònics i burlescos, a voltes tristos, que prescindeixen en el text de les seves marques tipogràfiques. Donada l'escassetat d'elements descriptius d'ambientació, podríem

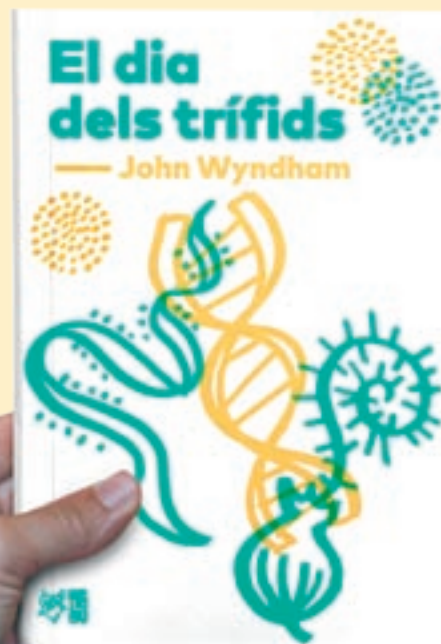
titllar l'obra de "teatral". Dels diàlegs emanen la metafísica i l'axiologia que l'autora ens vol transmetre: una invitació a reflexionar sobre l'escala de valors que hauríem d'assumir davant els reptes relacionals que la tecnologia ens planteja. La passió amorosa entre Ry i Víctor, no absent de trets psicopàtics i obsessius, aborda les relacions sentimentals des d'una òptica feminista.

Amb *Frankissstein*, J. Winterson proclama un crit d'alerta: com conviurem els humans amb noves formes de vida no biològiques? Som davant d'una faula visionària sobre la cadena evolutiva humana. Una distòpia audaç, clarivident i divertida que qüestiona el llenguatge, el gènere, la sexualitat i els límits de la llibertat individual.

Joan Portell

Un món que s'ha de reinventar

L'any 1951 John Wyndham publicava una novel·la que, amb el títol *El dia dels trífids* –l'Altra Tribu (Barcelona, 2019)–, ara s'ha recuperat d'un injust oblit, on ens explica la història següent: "En Bill Masen és en un hospital de Londres amb el cap embenat i es perd la pluja de meteorits més espectacular que s'hagi pogut veure mai. Però quan finalment es treu les benes dels ulls, l'endemà al matí, es troba que un estrany silenci plana sobre la ciutat i als carrers només hi ha persones cegues que volten, desorientades, i fugen dels trífids, unes plantes grotesques i perilloses de més de dos metres d'alçada. Aviat es toparà amb la Josella, una altra afortunada que també ha conservat la vista, i junts miraran de sobreviure, conscients que el món que coneixien no fa ni vint-i-quatre hores ha desaparegut per sempre". Restem, doncs, enganxats a una història que, a imatge i semblança de la

famosa *La guerra dels mons* que Herbert George Wells publicà el 1898, ens planteja un futur en un món que s'ha de reinventar, que ha de trobar noves normes i regles ja que les velles ja no serveixen. És a dir, Wyndham ens porta a un món on tirem el barret al foc, fem foc nou i tornem a començar.

Diuen alguns que Manuel de Pedrolo es va inspirar en aquesta obra per fer el seu *Mecanoscrit del segon origen* (Ed. 62, 1974). Sigui veritat o no, aquesta literatura fantàstica, d'una manera o altra, porta implícita una bona dosi de crítica social.

Per a tots aquells que no heu passat pel món dels trífids, feu-hi parada. De ben segur que hi trobareu un cert regust de Lovecraft, amb les arrels forjades sobre Defoe i el seu Robinson, i plantejaments de convivència que us portaran a recuperar els principis de l'anarquisme o del feudalisme. Deixeu-vos emportar pel Bill, de ben segur que a partir d'ara us mirareu amb uns altres ulls aquell preciós gerani que teniu al balcó. I si només en voleu un tast, res millor que passar per can Pere Calders i gaudir del seu preciós i precís conte *Hedera Helix*.

EL DIA DELS TRÍFIDS

Autor: John Wyndham

Traductor: Ramon Folch i Camarasa

Editorial: L'Altra Editorial

Lloc i any d'edició: Barcelona, 2019

Nombre de pàgines: 336

NOVETATS EDITORIALS

‘El contagi’
Paolo Giordano
Ed. 62

Des de la *zona zero* del contagi, l'escriptor Paolo Giordano escriu sobre la pandèmia que estem vivint. Hi parla de tot allò que el coronavirus ens està descobrint sobre nosaltres mateixos, i de la por: “De tot allò que el contagi pot canviar. De descobrir que la carcassa de la civilització que coneix és un castell de cartes”. Es ven en format *e-book*.

‘Història de dues ciutats’
Charles Dickens / Club Editor

Era la novel·la preferida de Charles Dickens, però potser la que menys s'ajusta al perfil d'una novel·la *dickensiana*. Club Editor la treu ara de la mateixa forma com es va publicar, és a dir, per entregues, i en una meravellosa traducció de Núria Sales. “Era el millor dels temps, era el pitjor dels temps”. Així comença. Es pot trobar al web de l'editorial.

‘El cine que ens va obrir els ulls’ Nierga-Figueras. Rosa dels Vents

Gemma Nierga i Jaume Figueras, periodista una i crític de cinema l'altre, grans conversadors tots dos. Aquesta qualitat, la posen en pràctica en aquest llibre magníficament il·lustrat parlant d'allò que els apassiona, el cinema. De les grans pel·lícules que han fet somiar totes les generacions, de *Cantant sota la pluja* a *Cinema Paradiso*.

‘Vernon Subutex 2’
Virginie Despentes
Sembra Llibres

Aquesta és la segona part d'una trilogia que ha triomfat a França, i que ho està fent ara a tot Europa. Els seus protagonistes són de París i formen part de la generació que als anys 80 eren joves rebels i volien menjar-se el món, i en la maduresa topen amb la crisi social i econòmica. Un relat de l'autora del manifest feminista *Teoria King Kong*.

‘La font i els dies’
M. Mercè Cuartiella
Brau Edicions

Un recull de relats on els personatges s'enfronten a decisions crucials o a pèrdues importants des de la més estricta quotidianitat. Unes històries singulars que contenen certs elements recurrents que donen unitat al conjunt: els germans, una font vora una estació, el pas del temps... L'autora va guanyar el Premi Mercè Rodoreda de 2014.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

www.endrets.cat

Llorenç Soldevila

Pont Nou de Roda

“ La finestra

No sé si dir que em sobta aquest silenci, que em sobta més potser perquè el conec i ja fa molt de temps que el delejava.

Tràngols i vents m'han dut on sóc, i em miro, més que admirat, sorprès, o tal vegada desconcertat i amb una certa angosta.

Em costa molt respondre les preguntes i fins i tot em costa formular-les, com si de sobte hagués perdut el rastre de mi mateix.

Ara escric i és quieta la tarda que reposa rere els vidres, com un espai de claredats molt íntim que he retrobat, mentre per la finestra contemplo els cims llunyans, majestuosos.”

Miquel Martí i Pol

AUTOR
Miquel Martí i Pol
(1929-2003)

OBRA
‘Obra poètica III
1980-1990’
Ed. 62, 1994

INDRET
Pont Nou

MUNICIPI
Roda de Ter
COMARCA
Osona

Al llarg d'aquests dies, intentem portar en aquesta secció textos o autors que tinguin relació amb el moment en què vivim. És obvi que una de les referències és Miquel Martí i Pol, que per les circumstàncies de la seva malaltia va haver de viure en una forçada reclusió, amb sortides esporàdiques. La finestra i el silenci, dels quals parla aquest poema, prenen un nou significat per a tots. Tot i que aquest poema és anterior, en els darrers anys de la seva vida les vistes que tenia el poeta des de la seva finestra eren les dels ponts de la seva vila sobre el Ter.

RODADETER.CAT

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

113

Piulades de llengua

Fa dues setmanes us vam recomanar uns quants perfils de la xarxa Instagram que tracten diversos temes relacionats amb la llengua catalana. Aquesta setmana reprenem les xarxes socials per fixar-nos en una altra que està farcida de comptes amb temàtica lingüística: Twitter.

Començant per la nova accepció del verb *piu-lar*, que ha passat a designar l'acte de publicar alguna cosa a Twitter, aquesta aplicació ha revolucionat el món de la comunicació tant al nostre país com a la resta del món; alguns usuaris ho han aprofitat per difondre curiositats sobre el català, corregir altres comptes, recollir dubtes... aquí teniu un recull de perfils que us poden interessar.

@apuntlinguistic

És un perfil que es dedica, fonamen-

talment, a detectar errades lingüístiques. Li podeu comunicar errors que trobeu en altres usuaris o en qualsevol publicació.

@virgili7

Aquest perfil està gestionat per un filòleg membre del grup Koiné. Es dedica a detectar errors en discursos polítics, publicacions de diaris, comunicacions d'altres usuaris... És un compte didàctic que us ajudarà a tenir un "bon català", com l'etiqueta ell.

@comhodiria_cat

Un perfil fet per joves estudiants de la UB que van decidir crear una eina per connectar el català dels joves amb el català estàndard: recullen paraules que diuen els joves (anglicismes,

verbs amb sentits nous...) i en busquen l'equivalència en el català normatiu. També tenen una pàgina web on us podeu posar al dia (si teniu una edat) o elevar el vostre registre (si sou joves i dieu *ràndom*).

@easycatalan

Compte enfocat a l'aprenentatge del català per part de persones estrangeres. També tenen un perfil a Youtube.

@termdret

És un usuari del Termcat (termcat.cat/ca) que se centra en el vocabulari judicial; soluciona dubtes, ofereix definicions i ajuda a entendre la nomenclatura dels processos judicials. Molt útil en els temps que corren.

ENGLISH IN A BITE

ESCOLA
D'IDIOMES
UVIC | UVIC-UCC

ANGLÈS

The confinement of Eyam: An Inspiring Tale of Self-Sacrifice

Given the situation we're all going through, we wanted to write an article that highlighted something more positive. This is a famous story of bravery in England in the bubonic plague of 1665-66. It is a wonderful story, showing the good side of humanity, which most people don't know about.

Can you complete the gaps in the text with the following words?

rector

fleas

isolate

heat

perish

parishioners

bury

cloth

sadness

cordon

The story of the English village of Eyam began in 1665, when a bale of damp _____ arrived from London, where thousands of people had already died from the plague. Unfortunately, _____ carrying the plague were inside the cloth. When a man hung the cloth in front of the fire to dry, the fleas, which were actually asleep, woke up. This unlucky man was the first person to die from the plague in the village.

The plague soon swept through the village: 42 people died between September and December, and lots more planned to leave their homes to save themselves. However, the new _____ of the village, William Mompesson, decided that the village should be quarantined to stop the plague from spreading.

Incredibly, he convinced his _____ that the village must be confined, with no-one allowed to enter or leave. The only way of dealing with the plague was to _____ the village from the rest of the world. If the villagers agreed to stay, which meant a sure death, they would be sent food and supplies by the Earl of Devonshire. Mompesson also promised to remain with them, and do everything he could to help them.

CATALÀ

El confinament d'Eyam: Una inspiradora història d'autosacrifici

Atesa la situació per la qual estem passant, hem volgut escriure un article que destacada alguna cosa més positiva. Es una famosa història de coratge a Anglaterra durant la plaga de pesta bubònica de 1665/1666. Es una fantàstica història que mostra la part bona de la humanitat, que molta gent no coneix.

Podeu completar el text amb les paraules de més avall en el forat adequat?

In August 1666, there were five or six deaths each day. The fleas became more active in the _____, spreading the plague. Entire families died, and mothers had to _____ their own children and husbands. People from nearby villages were too scared to help them. There was a smell of _____ and death in the air. Mompesson's own wife, who had tended to the dying, also died in August.

Remarkably, his plan worked. Hardly anyone broke the _____, and by November, there were no more cases of the pestilence. The plan had worked! Without contact with people from outside the village, thousands of lives had been saved, all thanks to the courage of the people from Eyam.

Suprisingly, Mompesson didn't _____ from the plague. More than 350 years later, the story of sacrifice is still remembered by the people of Eyam.

Les solucions de la setmana anterior:

■ **WHEN USING HAND SANITIZER:** rub-cover-take-rinse-wipe off-against (abundant is the extra word) ■ **HOW TO SNEEZE AND COUGH WITHOUT CONTAMINATING:** disposable tissue – throw- bend - elbow -thoroughly (spread is the extra word) ■ **HOW TO WEAR A FACE MASK.** placing- - mould- lower – chin (top is the extra word)

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

GRATEFUL DEAD
'American Beauty'

Warner Bros, 1970

Grateful Dead era el grup de rock hippie per excel·lència. Sorgit a mitjan anys seixanta del segle passat, enmig de la voràgine psicodèlica, el 1970 es van despenjar amb aquest disc, *American Beauty*, el millor que van gravar mai. A diferència dels cinc anteriors, aquest és més acústic, amb reminiscències de country i de blues i amb unes veus i cors molt elaborats que fan pensar en Crosby, Stills, Nash & Young. I amb molt de protagonisme del *pedal steel* del carismàtic líder Jerry Garcia. Totes les lletres, meravelloses per als que sàpiguen anglès, són de Robert Hunter, que formava part del grup però només com a escriptor. Comencen amb la trista "Box of Rain" i segueixen amb les imbatibles "Friend of the Devil" i "Sugar Magnolia". El millor, però, encara ha d'arribar, amb "Ripple", que es podria cantar perfectament en un foc de camp, i amb la que tanca el disc, l'himne de la carrEtera "Truckin'". La sono-

rització del disc, 50 anys després, continua sent perfecte, un model que s'hauria d'imitar. Després, Grateful Dead van gravar una quinzena de discos més, però sobretot es van dedicar als concerts en directe. Potser és el grup que n'ha fet més de la història. Es van dissoldre el 1991 i quatre anys després va morir Jerry Garcia, a 53 anys. Ells va ser una de les icones del moviment *hippie*.

NOTES

Músics i polis fan cançons per animar el confinament

La crisi del coronavirus ha disparat l'enginy de la majoria de músics i grups dels Països Catalans. Així, des de casa, molts han publicat cançons noves parlant del coronavirus i fent crides a l'esperança i l'optimisme. Un dels primers en pujar al carro va ser Xavi Ciurans, cantant de Gertrudis, que la setmana passada va publicar *Avui canviem el món*. Una petita joia escrita i gravada a casa "inspirada en el pas important que implica quedar-se confinat en una habitació". El cantautor Cesk Freixas també va ser dels primers i fa uns dies va penjar *Tot això sortirà bé*, una cançó sincera i senzilla a anys llum de *Coronavirus*, una peça de to humorístic penjada a la internet pel grup Mr. Freak Ska. A la xarxa també ho estan rebentant les cançons relatives a la crisi de Neusssi (Neus Ros-sell), una mestra amb un sentit de l'humor molt esmolat que és molt popular a Instagram i que es defensa molt bé amb el piano. Però qui ha rebentat les xarxes de veritat són els policies locals d'Algaida, que s'han fet coneguts a mig món per fer una ruta pels carrers del seu poble cantant *En Joan Petit*. Sí, tal com sona. De vídeos a la xarxa en corren uns quants. La idea de tot plegat va ser de Pedro Adrover, un municipal d'Algaida que també és el cantant del grup de les Illes Ses Bubotes i que per animar els més menuts reclosos a casa va decidir fer una gira amb el cotxe patrulla animant el personal. Això sí que és una policia com cal!

EL TEST
Lluís Datis

Primer instrument que vas tocar? El contrabaix, a part de la flauta a l'escola. **Primer grup del qual vas formar part?** Diuresis Nocturna. **Primer concert en directe?** L'estiu de 1977 a l'Esquirol. **Primer disc que et vas comprar?** Un casset dels Stones, *Milestones*. **Quants discos tens?** Uns 2.000 entre LP i CD. **Salva'n tres.** *London Calling*, de The Clash; *April Skies*, de The Jesus and Mary Chain, i *El acto*, de Parálisis Permanente. **Grups o músics de capçalera.** The Clash i Stanley Clarke. **Un concert (com a públic) per recordar.** El del grup Sangre Cristiana a la sala Metro de Barcelona.

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

ROGER PISTOLA
'Quart creixent'

Salvant algunes distàncies, Roger Pasqual (nom autèntic de Roger Pistola) seria a les Illes el que Xarim Aresté és al Principat. Un cantautor indomable, exuberant i imprescindible tot i moure's lluny del *mainstream* imperant. I Pistola, com qui no vol la cosa, amb *Quart creixent* arriba ja al seu quart disc en solitari, on ha fet un exercici d'autosuficiència (ell sol s'ha enregistrat tots els instruments, tret d'algunes col·laboracions puntuals) de valor incalculable. El disc té 11 cançons i brillen especialment *Poderosa Afrodit*, *Amb tu* i *La mare de la ciència*.

TREN SEEGER
'El poder de la cançó'

Tren Seeger és un projecte liderat per Arturo Gaya (el de Quico el Cèlio) que pretén reivindicar l'obra del cantautor folk Pete Seeger. La idea va néixer fa un any per commemorar el centenari del naixement del músic nord-americà i Gaya va fitxar Sergi Trenzano, Cati Plana i Kike Pellicer per fer una gira tot adaptant cançons de Seeger al català. D'aquella gira ara n'ha sorgit un disc amb 14 peces de reivindicació folk sobre els drets civils, la lluita social, el medi ambient o la pau. Al disc hi col·laboren patums com Jaume Arnella, Gemma Humet o Pi de la Serra.

RAMBALAYA
'Rambalaya'

Rambalaya és una súper banda formada per músics de Los Mambo Jambo, A Contra Blues o Los Saxofonistas Salvages. I en el seu primer disc vessen rock'n'roll clàssic i rhythm'n'blues per tot arreu i aconsegueixen una cosa molt difícil: que la suma de les patums que en formen part no sigui gratuïta sinó que contribueixi a enriquir el producte final. El bateria és Anton Jarl, a la veu hi ha Jonathan Herrero i entre els vents destaquen Pol Prats (saxos) i David Pastor (trompeta). Uns monstres que ha domesticat Dani Nel·lo amb una acurada producció.

SOUND AND VISION

Solé / solemusic.cat

‘Miles Davis: Birth Of The Cool’

Posats a haver de quedar-nos a casa, aquests dies són una bona ocasió per remenar en els racons de les plataformes de continguts audiovisuals a la recerca de perles que potser habitualment no tindríem la paciència de buscar. Fent aquest exercici, l'altre dia vaig topar amb una autèntica meravella, perfecta per introduir-se en la figura i l'obra d'un dels gegants de la música del segle XX. *Miles Davis: Birth Of The Cool* (Stanley Nelson jr., 2019) mostra en tota l'amplitud la trajectòria vital i artística del genial trompetista nord-americà, un home que va anar molt més enllà de ser un músic excepcional per convertir-se en la primera superestrella pop del jazz.

De músics de jazz extraordinaris n'hi ha hagut molts. De seguida venen al cap Charlie Parker, Dizzy Gillespie, John Coltrane, etc. (tots els quals, per cert, van compartir escenari amb el nostre home). Però cap va transcendir la dimensió purament musical com Miles Davis: a cavall d'una discografia impecable i d'un so prou excitant per a l'oïda experta i prou amable per a la profana, el trompetista d'Illinois va convertir-se en una icona de la moda i d'un estil de vida d'elegància *casual* i classe sintetitzat en el concepte *cool* (*guai*). “Hi va haver un

moment en què si no t'agradava Miles Davis no eres *cool*”, explica un dels nombrosos testimonis del documental. L'altra característica que distingeix Davis de la resta de la reialesa del jazz és la inquietud permanent per explorar nous terrenys durant dècades i el talent per crear música excepcional en cadascun d'ells: al llarg de la seva carrera, Davis va assenyalar el rumb per aigües bebop, cool jazz, hard bop, jazz modal, psicodèlia, jazz fusió (*Bitches brew*, de 1970, està considerat per molts com el primer disc del gènere), funk, pop, electrònica o house, per esmentar només alguns exemples. A més, tota aquesta evolució artística va anar acompanyada d'una actualització permanent en la indumentària: ningú vestia com Miles Davis, fos quina fos la moguda musical en què es ficava; sempre va ser un referent estètic.

Però no tot van ser flors i violes. Com sol passar amb els genis, Miles Davis era qualsevol cosa menys una persona normal, i la brillantor artística convivia a dins d'ell amb aspectes no tan agradables: masclista, possessiu, gelós i a voltes violent, addicte a l'heroïna, la cocaïna, les pastilles i l'alcohol, insegur, vulnerable, amb un punt antisocial... Tot això ho explica el documental amb l'amplitud de detalls justa i necessària, amb el respecte que es mereix la figura i sense caure en el sensacionalisme. El resultat final és un retrat complet de l'home i l'artista i una eina molt útil per comprendre el so de la seva trompeta. Ara que tothom busca i proposa maneres de passar millor el confinament, aquí teniu una idea: poseu Netflix, seieu còmodament a assaborir *Miles Davis: Birth Of The Cool* i durant dues horetes us oblidareu del coronavirus.

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

El nostre Scorsese de cada dia

Si els economistes més brillants consideren una crisi com una oportunitat d'encetar nous negocis, els psicòlegs haurien de convenir que una quarantena és una excepcional avinentesa per a la ingesta cultural indiscriminada. Un diumenge a la tarda tancat obligatòriament a casa, pot ser extremadament nociu si el dediques a empassar-te els infumables telefilms germànics de les cadenes privades o a observar famílies mononeuronals posant-se en mans d'estrelles de les reformes televisives d'habitatges. En canvi si aprofites per treure la pols a clàssics del cine tot plegat pot esdevenir molt més suportable.

Goodfellas (*Uno de los nuestros*) és una d'aquestes opcions després del bon regust que el darrer Scorsese, *El Irlandés*, va deixar tot just fa uns mesos. Haver aparcat a l'insuportable i poc creïble Leonardo di Caprio, que pràcticament només havia encaixat a *El lobo de Wall Street* d'entre les cinc pel·lícules en què han coincidit, ha estat un encert per un dels grans directors dels darrers cinquanta anys. Però si hi ha una pel·lícula que pot considerar-se com la plantilla definitiva per les cintes de gàngsters, aquesta és precisament la que van protagonitzar Liotta, de Niro, Pesci, Bracco i Sorvino, en una epopeia sobre la trajectòria dins d'una organització criminal d'un jove d'un barri italoamericà de l'est de Nova York. Els seus inicis com a noi dels encàr-

recs, passant pels primers robatoris i detencions, l'enamorament i casament, les nits fora de casa, les amants, els negocis amb la droga... L'ascens i caiguda que ja havia narrat De Palma a *El precio del poder*, però subliminat fins a convertir-se en una de les joies cinematogràfiques del segle XX.

L'impecable guió aconsegueix gràcies a uns diàlegs impecables, una selecció musical d'alçada i a interpretacions estel·lars com la d'un Pesci que porta la psicopatia fins a límits insospitats, situa *Goodfellas* en l'altar de la filmografia de Scorsese, al costat de *Toro salvatge* i *Taxi driver*. Un exercici de superlativitat cinematogràfica tan gran que per un moment et permet oblidar que només es tracta d'ambientacions, decorats, grans estrelles del cinema, llums i acció, per fer-te partícip d'una gran història. Amb pel·lícules així, la quarantena es farà curta.

Dimecres, 19 de setembre de 1990
Estrena de 'Goodfellas' als Estats Units

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

TRES LLETRES PER AL FINAL D'UNA CRISI

No cal ser un gran estudiós de l'economia per concloure que l'actual situació d'emergència sanitària, amb grans contingents de població confinada a casa, comerços d'articles no urgents tancats, hotels inactius, és també una situació d'emergència econòmica. Més enllà de les mesures pal·liatives que està dissenyant el govern (amb un abast debatible) i que el que determinarà la profunditat d'aquesta crisi serà en bona part la durada de les mesures extraordinàries que hi ha en vigor, la recessió que es perfila en l'horitzó tindrà una evolució similar a la resta de sotracos econòmics. Gràficament, és una evolució que es pot sintetitzar el tres lletres, la V, la U i l'L.

La crisi en V és aquella en la qual el sotrac econòmic suposa una davallada intensa de l'activitat abrupta, com la que estem vivint en l'actualitat. Pel que fa als tipus de previsió que han fet els gabinets d'estudis de la gran banca europea i mundial, es poden citar alguns exemples. El Deutsche Bank apunta que la caiguda el primer trimestre de l'any serà profunda, però encara ho serà més en el segon, amb una recessió del 22% en l'economia europea. Una xifra sense precedents des de la Segona Guerra Mundial. L'impacte serà visible en tots els ordres. En el laboral, per exemple, la patronal espanyola de la petita i mitjana empresa calcula que l'impacte sobre l'ocupació serà de 300.000 nous aturats només en els propers dies. Per a l'Estat espanyol, Morgan Stanley apunta a un descens del PIB del 5,5% aquest 2020.

Però, i per això la forma de V, es preveu que tota aquesta caiguda serà breu. Una petita bona notícia que, per al cas de l'Estat espanyol, probablement tingui matisos. La caiguda serà breu i ja s'espera una recuperació per a la segona meitat d'aquest any que es consolidaria el 2021. Goldman Sachs espera un creixement del 4,3% del PIB per a l'any vinent i Morgan Stanley encara és més optimista i apunta al 5,5%. Tot plegat resulta de fer comparatives amb l'evolució que ha seguit la Xina, on la població ha retornat a les feines i ha tornat a consumir intensament un cop superat el període de

confinament.

És sabut que els economistes tenen la capacitat d'explicar demà per què avui es van equivocar en la previsió per ahir. De manera que caldrà guardar aquestes projeccions de la gran banca per saber si l'han encertat o no.

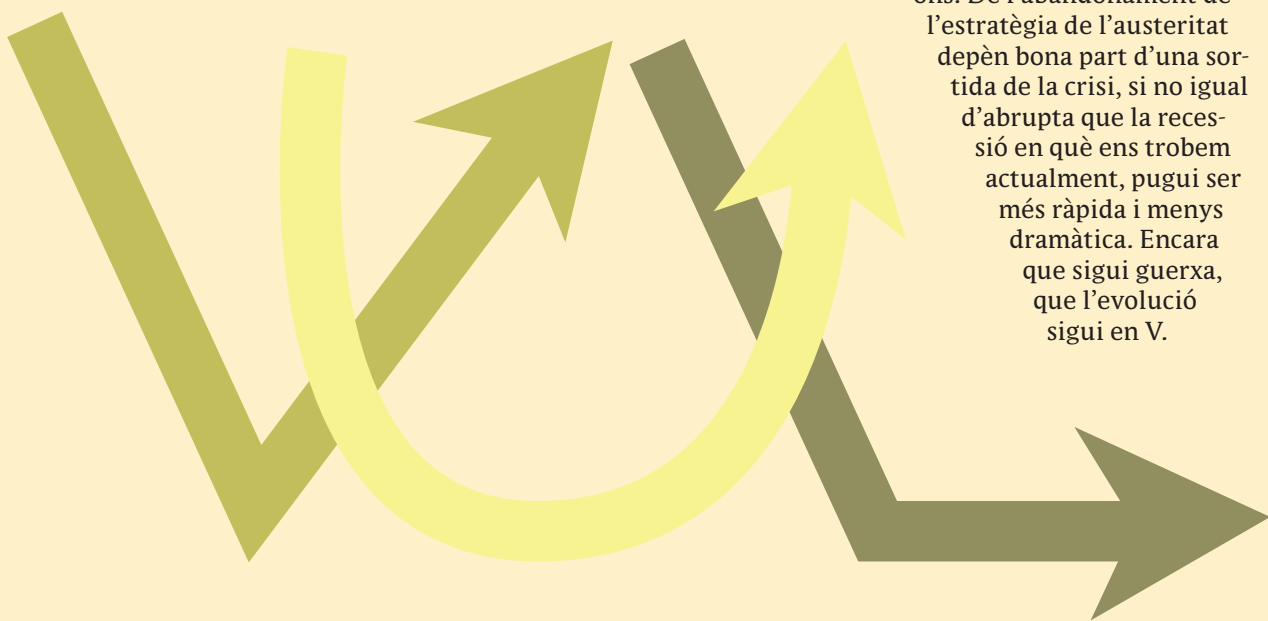
Perquè, si bé les característiques de la crisi actual són diferents de les anteriors en el sentit que la procedència de la caiguda no parteix exactament de motius econòmics, les característiques de cada país sí que poden incidir en la via de sortida del període de recessió. Hi ha possibilitats que l'evolució dibuixi, gràficament, una forma d'U: caiguda dràstica de l'economia, un període de temps en el qual no hi ha cap evolució alcista i, finalment, un període de creixement. Similar a la crisi que ha passat recentment.

Què li passa, concretament, a l'Estat espanyol i també a Catalunya? Que el sector turístic té un pes determinant en l'estructura econòmica. Les perspectives donen una viabilitat escassa a un augment rellevant i immediat d'una activitat que representa un 12% de l'economia. És complicat que l'Estat rebi els 83 milions de visitants de l'any passat i, per tant, ingressi els 92.000 milions d'euros

que va rebre per aquestes visites (19 milions de visitants i 21.000 milions d'euros de despesa en el cas de Catalunya). El turisme trigarà a recuperar el pols perquè les mesures que s'acabaran imposant als visitants per evitar la propagació de la malaltia continuaran sent restrictives encara que s'aconsegueixi superar l'emergència sanitària en poques setmanes. I el turisme de negocis també estarà en xifres mínimes. Encara que el moviment interior s'acceleri, que és una realitat que està per veure, no ho faria amb prou intensitat per compensar la pèrdua del turisme internacional. És probable, que hi hagi una recuperació més lenta que la que suposaria simplement recuperar la normalitat sanitària.

Encara hi ha la tercera lletra, l'L. Caiguda dràstica de l'activitat i persistència prolongada en la part més baixa de l'evolució econòmica. És la que s'ha d'intentar evitar amb més força, i és amb aquest objectiu que s'han de posar sobre la taula les mesures per incentivar l'oferta i també la demanda que comentàvem en l'article anterior. De moment, l'incentiu europeu per facilitar que els estats prenguin mesures veritablement contundents perquè l'oferta i la demanda reaccionin ràpidament un cop superada l'emergència sanitària no arriba ni a ser

un anunci de bones intencions. De l'abandonament de l'estratègia de l'austeritat depèn bona part d'una sortida de la crisi, si no igual d'abrupta que la recessió en què ens trobem actualment, pugui ser més ràpida i menys dramàtica. Encara que sigui guerra, que l'evolució sigui en V.

INDICADORS

Aterratge de vols

Un informe de l'Agència Catalana de Turisme (ACT) revela que les reserves de vols cap a Catalunya es van desplomar un 245% la setmana passada. Una clara tendència a la baixa de vols cap a Catalunya que ja va començar durant la setmana del 24 de febrer (-63%) amb la cancel·lació del MWC, va continuar la setmana del 2 de març (-113%) i es va consolidar la setmana del 9 de març (-153%).

Alimentació en línia

La demanda de productes d'alimentació per internet s'ha incrementat prop del 40% de mitjana a tot l'Estat espanyol en les últimes setmanes, marcades pel confinament de la població. Les puntes han arribat a ser de prop del 60%, segons la consultora especialitzada Nielsen. El creixement ha estat tan exponencial que algunes cadenes han optat per congelar les operacions de venda a domicili.

ALEGRIA INTERIOR

Toni Juclà (sodecaminar@gmail.com)

Els àngels de les bates blanques

Els temps són convulsos, els pensaments per demà són angoixants, les situacions que avui vivim oprimeixen el cor. El tema de conversa és un, les experiències viscudes són mil. Però sempre hi ha una llum al nostre costat. Us vull explicar la nostra petita història, viscuda aquests dies que recordaré durant temps i que per mi diu molt de qui som.

En temps normal la meva mare hauria passat els seus últims dies en aquest món, en un hospital de cures pal·liatives. Però com que res és normal i els hospitals avui són necessaris per acollir els afectats de la pandèmia, el seu cas no ha pogut ser així. Dimecres 18 de març, i després de conviure amb la malaltia durant un llarg temps, aquesta va començar a dictar sentència. Els dolors ja eren inaguantables, el malestar permanent i l'adéu imminent.

La cosa fantàstica de la situació, sí, així ho crec –que és o sembla ser un producte merament de la fantasia, és a dir, extraordinària– són els metges i les infermeres, d'atenció primària, que ens han atès. Ells estaven per altres coses més importants, més globals i personals alhora. Se'ls hi percebia

en el rostre. Però res ha fet que no actuessin com el que són, uns autèntics professionals, canviant el registre que demanava la situació, atenent amb tota la dolçor i cordialitat. La seva primera resposta, en veure la situació de la meva mare, va ser demanar-nos si ens vèiem amb cor d'afrontar el desenllaç a casa. La nostra reacció, segurament sense gaire capacitat d'anàlisi, va ser un sí rotund que va provocar un sincer agraïment dels professionals mèdics. I després van perdre el temps, preuat per ells i importantíssim per a nosaltres, per explicar-nos el procés a seguir, assessorar-nos de què era millor fer, prevenir-nos del que vindria i ensenyar-nos a aplicar i actuar en cada moment perquè la mare patís el mínim i nosaltres no caiguéssim en la desesperació.

Gràcies a aquests àngels de llum, que ens van acompanyar en segon pla, hem pogut fer del trasbals de la pèrdua un esdeveniment natural de la vida, que ens ha permès acompanyar la mare en el seu camí cap a l'etern amb amor. Us estem molt agraïts àngels de les bates blanques. Us desitgem tota la força per seguir el vostre camí.

L'HORÒSCOP

Dhanna Astròloga

Del 27-03-2020 al 02-04-2020

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril) Vius un final d'etapa i el que ve t'obligarà a fer canvis importants en les teves accions. El sector de l'amistat demana que hi posis atenció, algú et pot necessitar.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig) Mantens l'esperança en el futur. T'agafes la situació actual amb la teva tranquil·litat habitual i aprofites l'ocasió per fer allò que normalment posposes. Al teu ritme, és clar.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny) Tens la ment posada en el futur. Pot ser que pensis a fer canvis en l'aspecte tecnològic. Amb el Sol per Casa XI, el sector de l'amistat et produeix algunes satisfaccions.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol) Dies per compartir xerrades interessants amb el pare o persones d'edat. Si cerques feina, podries rebre l'ajut d'un amic. L'economia et preocupa i implem

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost) Tendència a la introspecció. Si tens parella potser caldrà una conversa sincera per evitar malentesos. Un assumpte pendent amb germans pot ressorgir en aquests dies.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre) El Sol transita per Casa VIII i t'inclina a adoptar una actitud una mica defensiva. Et preocupa l'economia. Si tens fills, compartiràs activitats lúdiques amb ells.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre) Possiblement hauràs de treballar des de casa i tocarà separar la feina de la vida privada. Si tens parella es pot produir un reajustament en la relació que era necessari.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre) El Sol transita pel sector de la salut. Possiblement cerques alternatives a la medicina convencional. Es presenten obligacions vers qüestions hipotecaries o patrimonials.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre) Et qüestionen valors heretats i cerques filosofies que ajudin en el teu procés d'evolució. Venus, encara per Casa VI, col·labora a guarir qualsevol molèstia de salut.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener) Renovació de les estructures més arrelades. Els afectes són d'anada i tornada. Amb fills petits o adolescents, hauràs de posar-te en el seu lloc per comprendre millor.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer) Tens molta energia continguda. Trobes eines que t'ajuden a dissenyar el futur que vols, no el que els altres t'indiquen. Fes més cas de la intuïció. Renovació d'amistats.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març) Temps d'especials percepcions. Surt el teu potencial més elevat i cerques la manera d'ajudar els altres, dins de les teves possibilitats. Pots iniciar una nova dieta.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Salvany

‘Y llovieron pájaros’

De Louise Archambault

En la novel·la de Jocelyne Saucier tres octogenaris intenten saldar el seu passat i quedar amb pau amb la natura. La directora canadenca Louise Archambault utilitza el fantàstic paratge com un actor més. Entre dues cases de fusta i el bosc, el dia a dia, alguna baralla, alguna cançó supera la intimitat del film, la possibilitat de dominar el temps, que la tercera o quarta edat oblidem que també és vida amb impediments físics i el pes dels traumes, la motxilla, com en diuen ara.

Una edat, diu la novel·la, en la qual encara es pot viure l'amor, sobreviure a gairebé tot i no veure els més grans com a precadàvers. Només necessiten recuperar la dignitat que potser no han adquirit durant la primera etapa de la vida. Així, amb cert humor, busquen el perdó tardà, el sexe diferent, deixar de seguir les normes d'una societat crepuscular i una història que situa la dona al mateix nivell que els dos homes.

Andree Lachapelle és la dona que sortint d'una residència no vol tornar (morta a 88 anys). Puja al tercer llargmetratge de la directora per transmetre la soledat amb els dos elements que encara li queden, estimar i morir, que és quan tanques tot el cicle personal. Enmig de la vegetació frondosa, amb incendis dels quals els protegeix el llac, apareix una jove fotògrafa que els vol incloure com a ermitans en el seu reportatge sobre gent gran feliç entre els quals busca un pintor. Un dels tres serà un afamat

pintor que menysprea la seva obra i l'oculta als boscos del Canadà. Ella es perdrà la íntima i emocionant cerimònia final, en la qual cadascú decideix el seu destí i se suavitza amb una mica de sexe explícit.

Kenneth Welsh, Andree Lachapelle, Gilber Sicotte, Remy Girard, Eve Landry, Louise Portal i Eric Robidoux donen tots els matisos a la història. Reconeguda a Sant Sebastià i Goteborg és principalment commovedora. És tan universal el seu recorregut fins al cor que no la puc definir com a intimista. No ho pot ser perquè és intel·ligent, romàntica, tendre i instructiva ideològicament. Rodada amb el cor canadenc, acompanya en tot moment al triangle que, no oblidem, té dos gossos, amb el seu fidel i etern amor que protagonitzen un dels sublims moments d'aquest notable film.

EDUCACIÓ

Alba Martos/AMIC

Activitats per fer amb els nens a casa

La situació que tots estem vivint no és gens fàcil, i menys si tens nens petits a casa. El confinament a causa de la crisi del coronavirus acaba de començar, així que hem de ser positius i prendre'ns aquesta circumstància com una oportunitat per gaudir dels més petits i realitzar activitats divertides. La nostra recomanació és que tinguis una dosi de paciència i imaginació. Has d'intentar no endollar-los a la televisió o als videojocs gaire estona, encara que sigui l'opció més fàcil. Nosaltres et donem algunes idees per ajudar-te:

Activitats per estimular la creativitat. Hi ha moltes activitats que ajuden a estimular la creativitat i la imaginació sense pantalles: pintar, dibuixar, jugar amb plastilina, realitzar treballs manuals, fer un collage...

Classes de cuina. A pràcticament tots els nens els agrada ajudar els pares a cuinar i sentir-se grans, així que cuinar junts pot ser una activitat idònia per fer conjuntament amb els teus fills. A més, pots aprofitar-ho per fer les tasques de la llar d'una forma més amena a la vegada que pots ensenyar als teus fills la importància de la bona alimentació per a la salut.

Fomentar la lectura i l'escriptura. La lectura és un dels hàbits que sens dubte hem d'ensenyar als nens des de primerenca edat. Aquests dies que es troben sense activitat escolar és molt important

continuar exercitant la ment i pautar algunes rutines i hàbits. És una activitat que pot variar segons l'edat dels nens, des d'explicar contes fins a intentar crear un relat.

Practicar esport. Una altra activitat divertida i saludable per fer conjuntament amb els teus fills és fer esports. A la xarxa pots trobar diversitat de propostes per escollir la que més us agradi: classes de ball, de ioga, *fitness*...

Activitats artístiques. Un altre tipus d'activitats que poden ser molt divertides per a tota la família són aquelles que treuen l'artista que tots portem a través de la música i l'actuació.

Una idea molt divertida pot ser agafar un guió d'alguna obra de teatre per nens i assajar-la a casa, també pots improvisar un karaoke o fer concursos de balls, disfresses, talents, màscares, etc.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

HORITZONTALS: 1. Com a bon activista de la nostàlgia, té un caràcter... Poca broma / 2. Treballador amb classe. Minera disfressada de caucàsic amb una història tràgica / 3. Nou buida. Extremament fèrtil (i vagament germànic). Versió Original en àrab / 4. L'últim àpat que ha fet és el sopar d'ahir. Sacaria de mala manera l'antiga persa / 5. Ocell tocat de l'ala. En cas de controvèrsia entre tu i jo, decidirà ell / 6. Introducció a la didàctica: l'anglès ho va fer. Quan érem sis en teníem més / 7. Sal d'àcid oxàlic (o és un foll?). Servent i origen de totes les criatures / 8. Riu que no desemboca. Els fabricants sempre els deixen pel final. Pilar prim / 9. Més que popular és repopular. Se salta quasi mig termòmetre / 10. Abella capaç de matar per paròsmia. Senyal que el carro anava carregat de rocs / 11. P amb crossa. Cobreixo amb roba i el veí assegura quasi comprendre-ho. Encenen encens / 12. Un gat entre els pessebristes. Provocador, tot i l'aire burleta / 13. Entre la profase i l'anafase. Travessa pel mig el pollastre.

VERTICALS: 1. O es passeja o festeja. Dediquem una oració al bon amic del mariner / 2. Remunta bé. Còctels per a clients que se senten joves. I també rebaixa / 3. Tot de femelles fent una porcada. Es convulsionà de por en ascendir / 4. Clàssica mala contesta de ciclista. Ara entre l'anisià i el carnià (que són estatges) / 5. Com a model d'expedient és ascendent. Castrat però amb elegància. Porta feina / 6. I l'acaba. Tothom la defuig menys el col·leccionista. Enemics de Buscar Amics / 7. Si no fos per ell no descarrilaríem mai. Més elegància: ara després de la dutxa / 8. Ni trista ni turística: disposada en tres rengles. Si no fos per posar-hi vi podria ser redó / 9. La Mayol, la sense màcula. O és grec, o rus, o cristià / 10. Dues sense fronteres. Ajuda a mirar el cinema amb distància irònica. Limiten l'experiència / 11. Aquella joventut, quan abundaven les mosses. Drets com els homínids / 12. Una nit fora del caixer automàtic. Una altra sal, però més forçada.

SUDOKUS

AMIC

Ompliu la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: mitjana

	7		9		8			6
9	3	5						
	8		7					
4		9						
	5			4			7	
						3		5
					1		2	
						9	5	8
5			3		2		6	

Dificultat: alta

				6	9		1	
					4		7	5
	1			2		9	3	
		3					5	6
	2						4	
7	6					1		
	7	1		3			9	
2	5		7					
	3		6	9				

SOLUCIONS

8	3	4	6	9	5	7	2	1
2	5	9	7	8	1	4	9	3
6	7	1	4	3	2	5	9	8
7	6	5	2	4	3	1	8	9
1	2	8	9	5	6	3	4	7
4	9	3	1	7	8	2	5	6
5	1	6	8	2	7	9	3	4
9	8	2	3	1	4	6	7	5
3	4	7	5	6	9	8	1	2

Dificultat: alta

5	4	8	3	9	2	7	6	1
3	2	1	4	6	7	9	5	8
6	9	7	8	5	1	4	2	3
7	6	2	1	8	9	3	4	5
8	5	3	2	4	6	1	7	9
4	1	9	5	7	3	6	8	2
1	8	6	7	3	5	2	9	4
9	3	5	6	2	4	8	1	7
2	7	4	9	1	8	5	3	6

Dificultat: mitjana

13	M	E	T	A	F	A	S	E	A	S	T
12	E	B	R	I	B	U	R	X	E	T	A
11	R	E	N	T	E	N	D	O	E	R	A
10	O	S	M	I	A	A	R	O	D	E	R
9	R	E	D	I	T	A	O	M	E	T	I
8	R	I	A	C	B	A	T	S			
7	O	X	A	L	A	T	C	R	I	A	T
6	D	I	D	A	L	I	O	N	S		
5	A	L	A	F	E	R	I	T			
4	D	E	J	U	A	C	I	A			
3	N	U	B	E	R	I	M	O	V		
2	R	E	T	R	O	A	C	T	I	U	B

The background of the entire poster is a photograph of three young people (two women and one man) sitting at a long table in a library or study hall. They are looking at a laptop and some papers. Bookshelves filled with books are visible in the background. The text is overlaid on this image.

Escola de **PERIODISME**

EL 9 NOU

per a joves de 15 a 18 anys

Del 29 de juny al 24 de juliol

De dilluns a divendres de 9 a 13h

Aprèn a treballar a la premsa, ràdio
i TV amb periodistes i instal·lacions
professionals

Més informació:

93 889 49 49

escolaperiodisme@el9nou.com